

ZVON

lep o z n a n s k i l i s t .

Uređoval in založil

J. S t r i t a r

1870.

J. Urbančič

Na Dunaji.

V tiskarni oo. Mehitaristov.

7
66028

ZVON

Izbaja
1. in 15.
dan vsa-
cega me-
seca.

lepoznansk list.

Na Dunaji.

Velja
za celo
leto 3 gl.
za tri
mesece
1 gl.

Leto 1.

1. januarja 1870.

List 1.

V a b i l o.

V taki obliki začne podpisani o novem letu izdajati lepoznansk list, katerega tu spodobno priporoča vsem slovenskim rodoljubom.

Da je dolžnost vsacega resničnega rodoljuba skerbeti po svoji moči, da se podaja našemu tolikanj omike željnemu ljudstvu, posebno pa naši mladini zdrava, krepka dušna hrana, ki bistri um in srece blaži;

da nam je treba v slovstvenem delovanji središča, kjer se zbirajo in spoznavajo, izbujajo in vadijo mlade moči; organa, kateri ne gledé na desno, ne na levo, na stranke in osebe, deržé se le večnih zakonov resnice in lepote ima za vodilo le pravo omiko narodovo;

da je zadnji čas spraviti na dan tak list, ako nočemo, da popolnoma preneha naše komaj vpihano lepoznansko življenje, zlasti pa v tem viharnem času, ki je videti le ugoden materijalnim prizadevam:

teh resnic pač ni treba dokazovati, komur je v resnici mari dušni razvoj našega naroda.

Umetnost je cvet človeške omike — nevsahljiv vir nar blažjega vžitka, in milovanja vreden je človek, milovanja vreden narod, katerega ne ogrevajo njeni blagodejni žarki; gorje narodu, ki mu ni poezija pokazala svojega zornega obličja; kaj bo izbujalo in povzdigovalo, kaj blažilo in navduševalo njegovo mladino; kaj branilo, da v nar nevarnišem času ne zabrede v pogubno močirje, branilo, da ji prezgodaj ne odrevene mehka serca?

Slovenci se ne moremo ponašati ne z velikostjo in bogastvom svoje dežele, ne sè slavno preteklostjo kakor drugi naši bratovski narodi; da toraj, ko pride enkrat združenja dan, ne bode nam treba stopiti s praznimi rokami pred svoje brate, pridno obdelujmo duševno polje, katero nam je edino odmerjeno!

Táko bo načelo našega lista; kdor je z nami enih misli, naj se nam pridruži.

Živo čuti podpisani, kako neugoden je čas njegovemu početju; lotil se ga je po dolgem premiselku, potem še le, ko je dolgo čakal zastonj, da bi se poprijel potrebnega dela kdo drug, ki ima več veljave pri Slovencih.

„Zvon“ bo prinašal, v prijetni mnogoverstnosti: pesmi, povesti, humoristične, natoroznanske in kulturnozgodovinske spise, posebna naloga pa mu bo z estetično-kritičnimi spisi zlasti mladini buditi veselje do lepoznanstva ter čistiti in blažiti jej okus, kazati jej v izgledih iz domačega slovstva in iz slovstev družih narodov, kaj je v resnici lepó, kaj le na videz; kaj naj izbira in prebira, za kaj naj se navdušuje in kaj naj posnema.

Vdeleževati se lista obljubili so do zdaj gg. Celestin, Erjavec, Jurčič, Levec, B. Mirán, J. Ogrinec in Valjavec.

„Zvon“ bo izhajal redno 1. in 15. dan vsacega meseca na celi poli; oblika se mu je izvolila taka, da se zberó konec leta posamezni listi v lično knjigo; naroča se z 1 gold. na tri mesece, s 3 gold. za celo leto pri podpisanem.

Na Dunaji meseca decembra 1869.

Jos. Stritar,

Wien, I., Johannesgasse 16.

Izbaja
t. in 15.
dan vsa-
cega me-
seca.

ZVON

Velja
za celo
leto 3 gl
za tri
mesece
1 gl.

Lepoznanski list.

Leto I.

Na Dunaji 1. januarja 1870.

List 1.

Lovska.

Nikdár ni meni to povšeči,
Da v družbi se na lov podám;
Ker vselej gre mi bolj po sreči,
Če nad divjačino grem sam.
In zame tudi ni, o zori
Da hodil z lepih bi ravnín;
Da lazil bi ves dan po gori,
Na serné prežal verh planín.

Jaz še le z belim dnevom raji
Pokličem par veselih psov,
Pa kar v domačem, ravnem kraji
V gozdèk narbližnji grem na lov.
Za silo in potrebo tudi
Si polno torbo naložim,
Da lakoti, da žeji hudi,
Če hočem, precej zadostim.

O gozd! veselje me spreletje,
Kako mi v tebi dobro dé!
Zelenje, čisti zrak in petje
Poživlja lovčovo sercé.
Pa glej, tam dvoje golobičev,
Kako se gerlita ljubo;
Pok, pok! in par nar lepših tičev
Pred mene pade na zemljó.

Živalca ljuba, bitje nežno!
Gotovo zvest sta bila par;
Pa sta sedela mi priležno
In kaj je milost lovcu mar!
Med tém pa zajca psa iz hoste
Prihujskata na prostor moj;
Al predno v germe pihne goste,
Leži ubit že pred menoj.

Po stezi dalje grem veselo,
Bogato s plenom obložen;
Pa kaj se ondi sveti belo,
Kjer gozd jenjava se zelen.
O hišica je ljubeznjiva
Z zelenjem vsa obraščena;
Skoz okence pa sramožljiva
Smehlja se moja ljubica.

O serce drago, duša mila!
Al zbudil te je glasni pok,
Da svoje delo položila
Čakaje mene si iz rok?
Pa že nasprot gre smehljaajoče
In nežna ko golobček bel;
Kako bi bilo pač mogoče,
Da bi je sladko ne objel!

In v mehko vsedeva se travo
Na koncu hiše pod drevó;
V naročje položim ji glavo,
Pa meniva se to in to;
In da beseda raji teče,
Poljub jo večkrat posladí;
Al zdaj mi naj pa še kdo reče,
Da lov moj res prijeten ni!

Levec.

Z o r i n.

Predgovor.

Dolgo sem se pomišljaj in s težkim srcem se namenil razglasiti ta pisma svojega nesrečnega prijatelja; in kedó ve, ali mi ne bo še enkrat žal, ko bo že prepozno, da sem izpostavil in prepustil mladeniča, tolikanj druzega mojemu sercu, temu in onemu v ostro, nemilo presojo. Saj, kakor mi je znan svet, le predobro vem, kako hitro je, zlasti pri nas, vsakedo pripravljen pobrati kamen ter ga zagnati nad svojega bližnjega, kateri le kolikaj v svojem mišljenju, v svojem dejanju in nehanju krene na stran sè ceste, po kateri se dervi, suje in pehá velika tergovska druhal! Naj bo blago njegovo sercé, vneto za srečo svojih bratov, naj ga vodijo v vsem dejanju nar čišteji nameni, kaj to njim mar? Sanjača ga imenujejo tisti, kateri sodijo nar mileje; kakó pa ostri sodniki, raji molčim.

Tak „izgubljenec“ bil je moj prijatelj. Sercé njegovo je bilo za vesoljno človeštvo; kakor svoje, čutil je njegove bolečine; čutil nepopolnost človeške nature, čutil neskončno, neizmerno terpljenje, ki je po vsi zemlji razlito. Bolečine vsega človeštva, ali bolje: vsega stvarjenja — saj terpi tudi žival — bile so mu lastne bolečine, ki jih je prenašal, dokler ga ni zapustila moč. —

Dejalo se mi bo, da zdaj ni pravi čas, oživljati in svetu pred oči staviti take podobe. Naš čas se imenuje materijalen; resnično je to, pa oziraje se po sveti vidim, in to mi ni majhno tolažilo, da ravno zdaj naj blažji duhovi pri vsih izobraženih narodih bolj in bolj spoznavajo, živo čutijo in navdušeni oznanujejo resnico, da smo si vsi bratje, kar nas po zemlji hodi, popotni tovariši težko obloženi; da je terpljenje naš del, katero tovarišem zljajševati, ne pa ga množiti, je vsacemu sveta dolžnost. Ali pride kedaj čas, ko bo kraljevala sprava in bratovska ljubezen med narodi in posameznimi — kedo ve? — to pa je gotovo, da možje, ki so goreli vse svoje življenje za to lepo misel, ki so se poganjali, trudili, ali pa vsaj, kakor moj prijatelj v serci terpeli zanjo, vsaj niso vredni zasmehovanja, če jim tudi ni bilo dano, da bi dosegli le nar manjši del tega, kar so želeli.

Ne bom pa tajil, da me je vodila pri razglaševanju teh pisem tudi ljubezen do prijatelja, ki mi je bil tako nenadoma, tako siloma uzet, da mi po njegovi izgubi še zdaj serce kervavi. Lepšega spominka bi mu pač ne mogla postaviti prijateljska roka, kakor si ga je zapustil sam v teh pismih, ki jih dajem med svet brez prenarredbe, ker le tako so živa zvesta podoba te blage, nesrečne duše.

Farizej in levit bosta pač, ko bereta naslednje verste, majala z glavo; vsmiljenemu samarijanu pa se morda uterne pri branji pomilovalna solza; njemu podajam v duhu roko, zanj sem pisal, on me je umel.

I.

V Parizu 3. Julija.

Tretji dan že sem v mestu, ki si mi ga odmenil za nekoliko časa v prebivališče, in čas je, da začnem spolnovati, kar sem ti moral obljubiti pri odhodu. Da si ne posebno prijatelj okornemu peresu, hočem ti vendar vestno poročati vse, kar bom videl in slišal, mislil in čutil na poti.

Nikar ne misli, dragi moj! da mi je neznano, kaj namerjaš s tém. Dobro vem in živo čutim, iz kacega namena si me poslal po sveti. Zdravniki pošiljajo svoje bolnike v toplice, da si požive oterpene in in oslabele ude; in ti moj zdravnik si me poslal po sveti, posebno pa v to središče zdanjega življenja in gibanja, da najde hirajoča moja duša nove hrane, novih moči v novih prikaznih in podobah. Poslušen ti hočem biti, kakor mora biti bolnik svojemu zdravniku; — če ne dosežeš svojega blazega namena, ne bodi to moja krivda, kakor ne bo tvoja.

Ko si mi pri odhodu zadnjikrat podal roko v slovo, ko mi je tvoje ljubo obličje izginilo izpred oči, polasti se me žalostna misel: Bog ve, ali ga bodeš videl še kedaj?

Vem, da bodeš, ko to bereš, nevoljno majal z glavo, pa saj je tvoja volja, da ti ne prikrivam ničesar. »Zakaj ga nisem objel in pri-tisnil na srce? Srce mi je kipelo, ko sem stal slovo jemaje pred njim — besede mi ni bilo iz ust, solzé ne iz očesa — zdaj pa je prepozno — videl ga ne bodem nikdar več!« Te misli se nisem mogel nikakor znebiti. Ko sem bil sam v vozu, stisnem se v kot in zdaj se mi vdero prvič zopet čez dolgo časa po licih obile solze. — To mi je zljajšalo srce. Mirneje jamem misliti nate. V duhu preživim še enkrat zlate, nepozabljive ure, ki sem jih vžil s tebo. Se-li spominjaš še tistega trenutka, ko sem ti bil, pozno domu te spremljaje, z mladostno zgovornostjo razodel svoje srce, ti pa si mi podal z nepopisljivim smehljajem roko, ter dejal: Tudi ti? In sklenena je bila najina zaveza. — Od tistega časa pa, koliko si mi izkazal ljubezni, koliko si imel poterpljenja z mojimi slabostmi! O ne serdi se, ko bereš te besede — katerih se ti nisem nikoli upal izreči v lice. Kaj si mi ti, to čutim prav še le zdaj, ko te nimam več!

O zakaj te nisem našel prej, ko je bilo še čas! Morebiti, morebiti bi bilo vse drugače. Ko je nemila toča pobila rodovitno polje, mogoče, da se vzdigne zopet tu pa tu lat, da se ozeleni in obraste — veselega sadu ne bo obrodila. — Pa dovolj že in preveč tacih černih misli! Še se nam smeje življenje, kliče in vabi nas, vživajmo ga — post mortem nulla voluptas!

Le tiho! še boš zadovoljen sè svojim učencem. Odpreti hočem vse svoje počutke in serkati in piti na vso moč, kar nam lepega in sladkega ponuja življenje. Lahko noč, duša moja! Cras ingens iterabimus aequor! —

Danes popoldne sem bil v Louvru. Dolgo že sem želel videti to sloveče zbirališče nar imenitnejih del človeških rok, človeškega duha. Veli-ko sem pričakoval, še več sem našel! Nov, neznan svet se mi je odkril

v tem velikauskem poslopji, kamor je poslal ves izobražen svet, kar je vstvaril nar lepšega v stoletjih. Kar sem poznal prej le po imenu, po slabih popisih in podobah, to stoji zdaj živo in resnično pred mano.

Kako bi ti mogel popisati, kaj sem čutil, ko se zagledam nenadoma sredi slovečih starogerških kipov! Kar sem videl prej v Monakovski glyptotheki, to je proti temu, kar gledam zdaj, dejal bi, le predgovor, zarija ki naznanja solnce. Tam sem bil v veži, zdaj stojim v samem svetišči. Kaka resničnost, kaka lepota, kak mir in kako življenje! Kako naravno, priprosto vse in kako vzvišeno, umetno! Kako telo, kak duh! kake posameznosti, kaka celota, kaka ideja!

Tukaj še le sem spoznal pravi pomen tiste pripovedke o Pygmalionu, ki je oživil merzli, terdi kamen na svojih vročih persih.

Zamaknen sem stal pred tem Apollonom, kateri, če ga gledaš nekaj časa, se ti zdi, kakor bi se ti jel bližati — bog in kralj — v svojem mirnem, tihem veličastvu in móra te skoraj, da nehoté pripogneš koleno pred njim. Zdaj to Artemido s košuto, ki je plaha pribežala v varstvo deviške lovke! In pa napósled to nebeško Afrodito (Miloško). Božja oblast! Je-li mogoče, da je žena tako lepa! in pa ta ponos, ta plemenitost! Kar pa je naj večje čudo — obé roki ste ji pri ramah odlomljeni, in vender človek, ki jo zamaknen gleda — ne pogreša ničesar! V duhu jih vidi, kako jih ima v deviški sramožljivosti sklenene nad persi, s katerih ji je ravno obleka zdersnila na kolena! — Ko se siloma odtergaš tém, čaka te versta družih podob, ki se jim ne moreš prečuditi.

Za bóga! Velike, neumerjoče imenujemo ter slavimo jih v pesmih in podobah samopašne, sirove divjake, ki so vihrali od zemlje do zemlje sè svojo divjo druhaljo — pred njimi strah in trepet, za njimi požar in jok in stok umirajočih! —

Duh pa božji se ne bliža v germečem viharji, bliža se v rahlem dihanji poblevnega vetra. Velik, neumerjoč, stvarniku enak je v resnici umetnik, kateri iz svojega oserčja stvari podobe, ki jih je v svetem trenutku spočela njegova duša, ki jim je življenje dala njegova roka; podobe — kakor njihov stvarnik, neumerjoče, katere bodo živele, dokler bodo veljale večne postave lepote in resnice!

Meni vsaj imajo podobe, ki so jih vstvarili umetniki, več realnosti, več resničnega, pravega življenja, kakor so ga imeli milijoni in milijoni, ki so izlezli iz prahu, ki so živeli v prahu in o prahu, in se slednjič povrnili zopet v prah — za njimi pa ni ostalo sledu! — Homerovi bogovi in junaki, Shakespearov Hamlet in Lear, Goethejev Faust so živi res, živijo in bodo živeli, dokler bo živelo človeštvo.

Umetnost je nar blažji cvét pravega, čistega človeštva; tisti dar, ki povzdiguje človeka nar bolj nad žival ter ga približuje stvarniku. Umetnost je prava oaza v tem pustem, praznem življenji, kjer duša hira in od žeje umira; večno zelen otok pólen hladnih potokov, pisanih cvetic in tičjega petja, polen življenja in mladosti, harmonije in sreče!

Take misli so me obhajale, ko sem se pozno še le ločil od druzega kraja, ki ga mislim posihmal obiskovati, kader le utegnem.

Ta dan mi je bilo popolnoma nemogoče, pečati se s kako drugo rečjo. Ponoči že v postelji me obide misel, ali bi ne bil morda v umetnosti našel, kar bi mi bilo, če ne izpolnilo, pa vsaj nekoliko potolažilo večno hrepenenje mojega serca, ter me vsaj za trenutke povzdignilo nad vse reve tega sveta, ko bi bil njej posvetil vse svoje moči.

Ti sam, vidé, koliko imam veselja zlasti do poezije, si mi prigo-varjal, naj poskusim v njej svojo moč. Pa čudno je v tem moje stanje; dasi mi je glava polna misli, serce polno čutil, ni mi moči dati jim življenja!

Imel sem nekedaj čudne sanje. Sprehajam se po zelenih tratih in cvetečih logovih; spremlja me povsod sladko šumljanje bistrega potoka, in veselo tičje žvergolenje. Vse je jasno, veselo; serce moje pa žene dalje mogočno hrepenenje; cveteči kraji zginejo za mano, sprejme-me široka raván, oko ne vidi drevesa, bilke; vse je prazno, pusto, nerodovito, vse tiho in mertvo. Solnce, ki se je bližalo zatonu, jame temneti in medleti; luč mu je bleđa, mertvaška, kakoršino vidimo o solnčnem mraku. Dalje hité začujem čudne, čudne glasove, kakor tihi jok bolnih detet, ihtenje zapuščenih sirot na materinem grobu, jok in stok njih, ki se vijó v smertnih bolečinah, vmes pa ostri krik obupajočega, ko plane v vodo.

Če dalje močnejši, strinjajo se glasovi v mertvaško harmonijo. Zdaj zagledam pred sabo široko reko — voda njena je kalna, temna, počasi se vali val za valom, iz njih pa izhajajo tí čudni glasovi — in pa — strašán pogled! izmed valov se prikaže sem ter tje in se zopet potopi mertvaško truplo! Tu plava mlada mati z bleđimi rokami oklepaje mertvo dete; tam moško truplo z divjim obrazom, globoko kervavečo rano na golih persih. Ko povzdignem oči, zagledam na bregu mladeniča, kakoršine si mislimo angelje, le brez peruti, glavo ima v tla povešeno, in dolgi lasje se mu v žalosti vsipljejo po obrazu na persi; po vsem životu mu je razlita neskončna žalost. Boječe se mu bližam ter ga prašam, kaj pomeni ta prikazen. Vzdigne glavo ter mi odgovori: Reka ta je solzna reka; vanjo se zlivajo vse solzé, kar jih joka človeški rod. Trupla, ki jih vidiš, so trupla nesrečnih, ki so si v obupu sami končali življenje; jaz jih štejem; kadar jih bo toliko, kolikor je srečnih videlo solnce, in kadar bo reka napolnila brezno, v katero se zliva, da se ž njo operó vse krivice — tedaj bo konec sveta! Ko je te besede izgovoril z nepopisljivo žalostnim glasom, šteje dalje mertvaška trupla; mene se pa polasti pri tej priči neskončno gorjé; žalostneje in žalostneje mi doné iz reke mertvaški glasovi, bližam se bregu; ko stojim na njegovem robu, ko zrem v temno vodo pod sabo, zgrabi me silno hrepenenje, izdihnem — planem vanjo, in nad menoj se sklenejo černi, grenki valovi! . . .

In tako mi je, kakor bi se bil kopal v solzni reki, kakor bi se bila napojila moja duša z nesrečo in žalostjo, z revo in terpljenjem vsega človeškega rodu. Ali — in to je moja nesreča — ne najdem besedi, in bog vé, ali je tudi tacih besedi, ki bi izgovorile, kar mi čuti serce. In tako ostanem pač večno nem! —

Boris Mirán.

V solzni dolini.

1. Pri zibeli.

Ajaj, ajaj, sinek zlati!
Sladko spi, nič se ne boj;
Zate čuje tvoja mati,
Ajaj, ajaj ljubček moj!

Srečno, jasno naj življenje
Oče ti nebeški da;
Če je meni dal terpljenje,
Jaz terpim naj za oba.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Kaj sem zate solz prelila,
Skrito naj ti vedno bo;
V solzah sem te porodila,
Izrejala te skrivnó.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Kdo je, dete, bil tvoj oče,
O ne vprašaj me nikdar;
Vešeti za naju noče,
Če živiva, ni mu mar.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Zvesto sem ga jaz ljubila,
On si je z menój igral;
Kar je želel, sem storila,
Potlej ni me več poznal.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Bog! ostró ga tí ne sodi,
Saj ne kolnem jaz za njím;
Srečen boði, koder hodi,
Rada tudi zanj terpim.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Tebe le imam na sveti,
Mene ti imaš samó;
Zate hočem jaz skerbeti,
Ti pa rasti mi lepó!
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Lépo suknjico boš nosil,
Pridno v šoli se učil;
Vse otroke boš prekosil,
Kakor bi ne vem kaj bil.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

Česar treba, čem ti dati,
Kaj to tebi mar odkód!
Če je dekla tvoja mati,
Boš pa ti enkrat gospod.
Ajaj, ajaj, sinek zlati!

V zlatem plašči boš opravljal
Pred oltarjem sveti dar;
Pa za mater boš pristavljel:
Bog! zavreči je nikar.
Ajaj, ajaj sinek zlati!
Sladko spi, nič se ne boj;
Zate čuje tvoja mati,
Ajaj, ajaj, ljubček moj!

Boris Mirán.

Obrazi iz narave.

Če ti je velike sreče, obilnega veselja serce prepolno, ali, če te po tovarišiji glava boli in ti bridka prevara gloje sercè: ne išči si lajšanja in tolažila tolikanj pri ljudeh, ki hodevajo vsaki le svojo pot, ampak pojdi, zateci se marveč v krilo mili naravi. Ona te tako prijazno pozdravi, priserčno objame v svoje materinsko naročje, in polna gorcega pa najčistejega sočutja se, ali raduje, ali toži s teboj: da si vesel tolikanj bolj, ali žalosten toliko menj! — Ti veseli mladenič, ki te poviševalna misel tako silno navdušuje: tebi škerjanec visoko v zračnih krogovih, okoli tvojih zlatih gradov v oblakih, prepeva radostno alelujo. Ti nežno dekle, sè sladko skrivnostjo v deviškem serci: slavca zamaknena pesem ti že pozne ure, pri bledem mesečnem sevu, na tibe spavnice žokno genljivo taleče doni: kako sladka je ljubezen! Ti, kate-remu človeški hrup nima dobrodejnega glasa, ki te nečimurnost sveta

žéne v samoto: hitiš tje v tihi gozd pa slušaš v mračni senci: kako ljubo in čarobno šumlja v košatem vejevji, kako prijazno in vablivo tù doli šepeta zè zračnih verhov. In ti, ki te nje nezvestoba tako bridko v serce skeli, ki meniš, da ž njo pa so tudi vsi upi tvoji splavali po vodi: greš le v nadepolno zelenje in raztopí se ti notranja bolečina, in sè slehernega nežnega bilja, na katerem se oživljajoča rosa iskrá, dihlja ti, da upaj, le upaj!

Glej! narava nam je tisto velikansko zercalo, ki sami sebe oziramo v njem. V njenem spreminjevanji gledamo boritev človeškega serca, v njenih podobah čute človeške. Živali nam govoré, tice pomenljive pesme pojó, drevesa sklanjajo vejevje v značajne obraze, z verhov jim skrivnostno šepeče; studenci, potoki razodevajo starodavne zastavice: kar vse pak vgibajo le modri. Tù v naravi, kar leze ino grede, kar klije in dije: vse čuti tudi z nami.

Človek je v naravinem naročji spočet in nje krilo mu je pravi dom. Če mora tedaj delj časa pogrešati nje neomadežovanega obličja, stoži se mu po njem kakor na tujem komu po svojem ljubem domu. Naravi v naročji pak se mu dozdeva, kakor svoji materi na serci.

In v takem zmyslu namerjamo tudi mi čestitega bralca in ljubeznjivo bralko, — sam Bog nam jih daj obilo! — voditi do raznih obrazov v naravi.

I. Po zimi.

Pozno na jesen, ko ljube tice, vse najboljše pevke, že davno od nas odleté; ko po rujavih pašnikih zapuščena stojé tovorišča, kjer so pastirji pekli krompir in svinjko bíli pri čedah; ko bridka slana pari poslednje blede cvetice brez duha, in severna burja režno brije po merkli ledini v vertincih igraje si z listjem, raz drevja nagolenim; — tedaj se nežno zelenje pa še enkrat prijazno razvija po njiváh, češ, da nam polje še zadnjikrat pokaže svoje nadepolno obličje, predno se skoraj potem za delj časa zagerne v beli plašč. Poleg vsega tega pa kmetič že vé, da je ,zima pred durmi‘.

Kamor se posihmal človek oberne po deželi, povsod vse tiho in mirno. Le sèm ter tje po podélh še cepec poka ob adjov snop, berači z malhami pogostoma spó od vseh strani v váz, černe kavke, neme in lačne, kakor duhovi cepajo na travnik —: znamenja, da kmalu pojde sneg!

Nebo dan na dan merklo meži, megla se vlačí od davej do drevéj, noč se stika že z dnevom, in necega jutra — kako se čudno blišči! Vse svitlo in belo: sneg! Hlapec, ki še zaspan na hlevnem pragu tlači pest slame v čevelj, naredí prvo kepo, pa jo dekli pritisne na pleča, ko onkraj hiti, in nagajivo zakroži:

Po planincáh sneg gre,

Pa zapada stezé;

Kako bom pa mogel

Do ljub'ce svojé.

Že na debelo, pa le še spe, le še posiplje. Kako ti to z lehka perši doli! Zdaj drobna sipa, tisto ‚babje pšeno‘, zdaj koscema, kakor bi se ‚berači tergalí‘. Te bele muhe, vsaka mična in lična vertavka na šest voglov, kako živahno noré po merzlem zraku in pa plešejo! Kdo še ni na komolec vjel katere take nežne zvezdice?

Ali to ni nikakoršina šala! Tiho in nemo se sneg doli sè skrivnostnih višav vlega zemlji na onemogle persi, kakor tlačeča môra po noči na spečega človeka. Kaj bo?

Skerbni gospodar kar molčé stermi spred praga pod milo nebo. Dobro mu dé, vidé, kako slamnata streha prijazno toplo odeva pohištvo; ali milo se mu dela, pregledovaje, kako sadno drevje po vertu težko tehta proti tlam, kako se napete veje nizko šibé, poječavajo in pokajo. Nekatera pač, znebivši se hipoma težečega bremena, trudno vzdahne posezaje v svojo poprešnjo lego nazaj; nekatera pak se tudi s presilnim otvorom vred jekoma skrehne na zemljo.

Vendar, káj nam ravno tolikanj mari to golo rogovilje in vejevje, ki po zimi tako suho in merklo šterli?

Tudi mnogo živali z nami zimo prebija, prezeba in strada. In ker marsikateri ni dano, da bi se za čas „teh sedem suhih krav“ po žabje zarila v blato, ali po polhovo predremala v duplu, nobeni pa, da bi kakor človek iz shramb jemala si piče in na gorko peč pritiskala herbet: gnjetó se vse, kedar zapade sneg, okoli človeških stanovanj. Tod od jutra do večera milo prežé po čemer si bodi za svoj prazni želodec, in skoraj miloščine prosijo človeka.

Glej rujavega kraljiča, ‚ki prvi sneg prinaša z gorá!‘ Kako ta mala sirota vès božji dan čekljá okoli pohištva, smučé skozi luknje v skladnice ter na tenko in drobno preberskava vsako smetico tik stene: kje bi kaka suha mušica, kak plesnjev pajek, ali kaka druga taka kosmata letinska mercina stegna molila od sebe: da bi si ž njo otišal svoj ljubi želodec. Časi celo v vežo pricina po svojih šibkih nožicah; ali tû ga že pogumnejša tašica prehití, in vsacega skokonozega škripca iz poknje in mastnega ščurka izpod omare sproti poizvleče. Ščinkovec verhi hruške na eni nogi čepé drugo pa k sebi stiskaje v razmeršeni kožušček, činka in lačno preži doli pred hleve: kedaj bo hlapec ali dekla živini nasipala in morebiti kako semence ali vsaj kak otrobek raztresla. In rumeni sternad, ves oterpnel od mraza, obeša se okoli sviselj po gluhem klasji iz oteпов, pa tipa, ko bi bil cepec vsaj kako snetjavo zerno pustil v kaki plevi. Le vrabec, ki se dobro zaveda, da brez božje volje noben ne pade raz strehe! ta stari rokonjač malo kaj čuti tistih rev in nadlog, s katerimi se njegovi sorodniki po zimi tako bridko boré. On si po zimi, kakor nekateri taki ljudje kvaterno saboto, le malo opočiže želodec, da mu gre potlej s toliko večo slastjo vá-nj. Po vsem pohištvu kakor doma, premete vsa kota po svisljih, po skednjih in odrih, kjer se ven in ven kolikor toliko sternenege pridelka nahaja. Pa to požeruhu še ni dovolj. Kedar sliši, da kurja tropa v veži kokodače, že preži iz kake zgorne line pred prag. In komaj je ‚kup‘ med kuretino,

smuk! je tudi on, nepovabljeni gost, že med njimi, pa samogoltno hlastá okoli sebe, da vse okoli njega beži. Predno še ga kavsne petelin, jo že zmuzne s polnim želodcem ter zabavljivo vpije: Živ, živ! In — ni ga skobca, ki bi mu za tako demonstrativno ščuvanje, v imenu postave, ključavnico obesil na kljun!

Ali predno se tako stradajoča tičja žival komaj za najhujo silo otiša, zaleze jo noč. Pač gleda, da vsaj pod kacicim nastreškom vtakne merzlo glavico pod perotnico, vendar-le na celem životu od mraza derhti, razun vrabca, ki se blizo kacega toplega duška iz hleva še precéj po volji počuti.

Med tem se na čistem, višnjevem nebesi hipoma zvezda poleg zvezde prižge, na tisoče in na milijone! Rimska cesta, kakor snežen pas čez sredo obzorja, in skrajna ná-nj pa zvezd veličastna kraljica, polna luna, tiho in skrivnostno vesla. Vse miglja in plamiče okoli nje, le sama mirno seje svojo blede bliščobo na okoli in na zemljo, katere sreberno ogrinjalo, kakor sè samimi biseri posuto, v sto in stotisočernih žarkih odseva. Kdo še ni gledal tega krasnega leska in bleska?

Ali zdi se, da ta rahla svitloba le še ostrí rezni mraz, v katerem vse medlí in drevení, kar je zunaj varujoče snežene odeje. Vendar, vse to nič ne pomaga! Želodec je najmočnejši vladar, ki celi svet goni, pa bi plašljivega zajca ne, ki nima družega, s čimer bi se branil, kot dobre pete. Tam snežena dobrava vá-se sklonjena in vtopljena, dremlje in sanja. Ondi se brinjev germ lahko zmaje. Sicer vse tiho in mirno, samo nekaj kruli — zajcu v trebuhu. Zdaj je pravi čas. Velja naj kar hoče, izpod germa! Strah na konec repa, čedno na noge, oči na debelo, ušesa po konci in — cmok! plaz snega z veje za herbet. Kaj? kje —? Naprej! po beli dobravi, na desno in levo, čez germ in sterm! Stoj! tù na planjavi nihče z viškoma ne pehá: tù je za trenotek smertna nevarnost od života. Ali, kako to zebe, kako skelí v bose podplate! In okoli smerčka, kar ivje po resah! Vendar to se umane in zmije; ko bi že le kaka tečna muljava kje bila za zajčje čeljusti? Sèm er tje pač gleda kako suho bilje ali praprot iz zapada: pa slabše kakor brinjeva veja v hosti. Nič, hudič v sili muhe žre, zajec pa kožo gloje z mladih cepičev. Toda onemu jih menda vsaki vsaj že privošči; kedo pa je temu porok, da ga jutri serdití sadjerejec ne poišče v ležiščí, kamor ga popelje izdajna sled, pa tirja kožo za kožo? Saj še lesica, ki je čez noč samo vohat prišla okoli pohištva, in nobene kure ni zadržala, ker je bila mreža čez lino do gredov, — saj še tej zmeraj dobri nos pravi: da najgotoveja je, da čez dan lepo čedno v varni jazbini, na suhem in toplem, na trebuhu preleži, kakor da bi nosila svoj gorki kožušček kazat pred rov, kedo vé če ne kómu? —

Vendar, kaj ni ravno človek, kakor vsaki čas, tako tudi po zimi, najbolj pomilovanja vreden? Glej ubozega siromaka! Komaj za najhujo potrebo v borne zaplate zavitemu se udje od mraza kar tresejo. Kako-le mu brada šklepeta, kako se nogé šibé, kako ga

naduha kašljati sili! Stergan rokav, gosle gole, palec iz čevlja, glava vsa bela, kakor le sè snegom opadena: zares on sam, to ti je prava zima po zimi! In vkljub temu lazi ubožec po ozki gazi in zmerzlem snegu od veže do veže, za suho skorjico kruha!

Pa tudi marsikje in marsikje stopi čez prag, kjer v hiši peč po zimi tako dolgočasno merzla stoji; marsikje, kjer gladni otroci v samih srajcah milo matere prosijo — kruha!

Iz ponižne vasice pa tudi v mesto zima prikima. Tudi tù v velikih hišah in za širokimi vratmi je toliko toliko, sòb, po katerih mraz spreha borne družine, katere nimajo kaj vreči v peč, da bi grela stanico, nimajo bogvé kaj za željni želodec, ki bi telesu dajal zdrave gorkote. Kedo ne vé? — Tudi po snažnih ulicah bele Ljubljane zima mrazi čverste slovenske sinove in pa zale hčere. O, dejte toraj, podvizajte se, da skoraj postavite „Slovenski dom“, v katerem naj bo na domačem ognjišču slovenska Vila ogenj netila: da si bode tudi Slovenec tako-le po zimi na večera dušo dobrodejno ogreval in serce!

Celo v sijajnosti kraljevih mest, tudi na velikem, cesarskem Dunaji merzla zima gladno terka na duri. Gorje! Čegavo pero bi popisalo ravno tukajšno toliko revščino, toliko stisk in nadlog! Tù vidiš na sto in na tisoče ubozih ženic, ki zadnjo dvojačo izdadó za perišče polén in skudelico kave, nesveste si, kaj jutri? Tam toliko siromašnih družin, ki smejo le en — dva dni še prebivati med štirimi merzlimi stenami pod streho; morda že jutri, pojuternjem pak jih pahnejo na ulice. Še drugej krasne sobe in prijetno tople pa žarno razsvitljene dvorane, kjer se bogataši, velikaši in drugi poganjaši s kar najboljšimi jedili in pijačami gladijo gerla, ne malo maraje za še toliko pomanjkovanje svojega bližnjega, — brata svojega! In še drugej — velikanska plesišča in divja norišča, kjer šopirna aristokratinja v svili in zlatu od vročine kar poje — ma in si s pahljačem sapo pihlja na razbeljene persi, vabljivo in zapejljivo na pol odkrite poželjivim očem, — v tem, ko reven plebejec brez prenočišča pod kapom zmerzuje, in, ko morebiti — tudi slovenskemu študentu na Dunaji hladna zima mično cvétlično spomlad slika na okno in lica, in mu le vroča ljubezen do mile domovine sobo razgreva; ali nekateremu pač tudi živi plam, ki v serci gori za ljubeznjivo ljubico na Kranjskem, katera pa — kedo ve, če ne ogreva tudi še drugega doma?!

(Dalje.)

J. Ogrinec.

Drobne pesmi.

1.

Oj ti ljuba mala
S plamnimi očmi!
Ki čez okno gledaš
S plamnimi očmi,
In mi serce vžigaš
S plamnimi očmi;
Je li hočeš, da mi

Bedno izgori?
Naj gori, če hočeš,
Da mi izgori;
Ali pa če hočeš,
Naj mi pogasi;
Saj nobena druga
Nima te moči.

2.

Šla bi na goró,
Pa ne gre čez vodó;
Ni mostu ne berví,
Ki čez potok derží;
Prišel je fantič,
Tak uren ko tič,
Preskočil z menó
Globoko vodó,
Mi je skočil v serecé,
Da iz njega ne gre;
Pa tud' nečem'tegá,
Da bi šel iz serecá.

3.

Pobič sem pod gradom hodil,
Gospodična v lini stala,
Pa mi z line govorila:
Pobič, ki po zemlji hodiš!
Kaj boš ti po zemlji hodil!
Hodi k meni gospodični,
Ne bo treba kruha jesti,
Ni studene vode piti,
Ni po černih tleh hoditi.
Hodil boš po lopah belih,
Jedel boš pogačo belo,
Srebal boš rebolo sladko,
Ljubil mene gospodično. —

Šel sem, šel v te bele zide,
Hodil sem po lopah belih,
Jedel sem pogačo belo,
Srebal sem rebolo sladko,
Ljubil gospodično zalo.
Ali pride z mečem angelj,
Spodil mene je iz raja.
Spet po černi zemlji hodim,
Ajdov kruh prižuljen zobljem,
Pijem vodo iz studenca,
Ljubim vse in nič ne ljubim.

M. Valjavec.

Klasične podobe.

1.

Dijogen pri Sokratu.

Dijog. Dober večer, Skan — Ksantipa!

Ksantipa. Bog ga daj!

Dijog. Vaš prag, pa tvoje ime sta enako okorna, spodteknil sem se ob obá.

Ksantipa. Naš prag je, kakor so drugi pragi; nogo je treba malo prizdigniti, kadar se stopa v hišo povsod — le pri tvojem sodu ne. Kar se pa tiče mojega imena, to ti je pošteno ime, ne zamenjam ga z nobenim, kar jih je v pratiki; če ti je pa preterdo za tvoje stare čeljusti — reci mi „Tipka“, kakor moj mož, pa bo.

Dijog. Tipka, Tipka — to je prav prilično ime, ne bom dejal, da ne; pa ne zdi se mi tukaj nič kaj priležno — Tipka, to je kaj ljubeznivega, priserčnega, kaj tacega, da se potiplje, ti pa ni da bi dejal, da sluješ ravno — pa brez zamere!

Ksant. No, no, lejte si, kako smo pa izbirčni — tebi je pa že prava sila.

Dijog. (Zdaj sem pa že osé razdražil!) Mir, mir! ljuba Tipka, Tipica, Tipičica! Kje je pa tvoj mož, da si tako sama? Prišel sem ga enkrat malo „anakronistično“ obiskat.

Ksant. Sam bog večni vedi, kod se pa že spet klati, ta potepuh, ta nepridiprav, ta tat nesrečni —.

Dijog. (Zdaj sem pa jéz odperl.)

Ksant. Saj ga ni spregledati domu ves božji dan. Zjutraj, komaj iz postelje, pa ga že nese vrag, bog ve kam — pa ga ni do večerje; če pa kje kaj iztakne, pa tudi ne do terde noči. Velikokrat pa tudi prikolovrati, ko se že dani domu ves zmeršen; tako da je res že sramota pred bogom in pred ljudmi. O sam bog večni vedi, kaj me je motilo, da sem šla tacega malopridneža za moža jemati; saj mi ni bila taka sila. Ko bi vsaj znal kaj v roke vzeti, koše plesti, metlé vezati, da bi prišel kak krajcar v hišo; ali da bi vsaj kaj popravil za domačo rabo, kak lonec zvezal, kako zaplato prišil. Fant je raztergan, kakor bi bilo treščilo vanj, tako da že več v šolo ne more. Njemu pa vse nič mar; ves dan postopa in pohájkuje, kakor vidi druge mežake in veljake, kateri pa imajo lepo premoženje po stariših, ali pa so si ga pridobili. Ta cigan pa ni za nobeno rabo!

Dijog. Kaj si nič z učenjem ne prisluzi? saj je tako učen in moder mož in celo trumo jih ima vedno krog sebe, vmes tudi prav imeintne in tehtne možé, Alkibijada, Ksenofonta, Kalikleja, Kritona, in pruge take bogataše; to mora vender le nesti lepe krajcarje.

Ksant. Sam bog ga vedi, kaj uči, kogá uči, in za kaj uči; domu vsaj ne prinese nikoli okroglega, da bi imela za sol, za obutalo in za davke. Mislim, da uči le za jed in pijačo; ali pa, kar dobi, zapravi in zabije po kerčmah s pijanci, kvartopirci in — kedo ve kaj še hujšega — k neki „Teodoti“ slišim praviti da zahaja, ta stari grešnik, ta plešasti gerdun! ni ga sram, da ima doma pošteno ženo in odraščene otroke! — kaj meniš, da je vse to zastonj? — Ko bi sama ne prisluzila včasi kacega beliča s perilom, s prejo in šivanko, ne vem, kaj bi bilo in kako bi bilo. Se ve da pri tem ne živimo ravno po gosposko; zjutraj krompir, opoldne krompir, zvečer krompir; v nedeljo močnik, velikokrat neslan in nezabeljen. O to je križ in težava, da se bogu smili! Ko bi vsaj včasi malo fanta doma podučeval, da bi ne zaostajal v šoli; pa saj menim, da sam nič poštenega in pridnega ne ve in ne zna. Nikedar ga nisem slišala, da bi fanta keršanski nauk izpraševal, ali pa mu v latinščini kaj pomagal. Kar govori, to je vse tako neumno, tako zmedeno in neslano, da ga ne nmé živa duša.

Dijog. Vidiš, to je filozofija; lepa reč, visoka reč, previsoka zate (in — zame tudi!) Možjé, ki uče take reči, so spoštovani in češčeni po vsej široki gerški deželi, imenujejo se filozofi. Hvali boga, da imaš tako imenitnega moža.

Ksant. Ha, še boga bi hvalila, kaj pa da! rajši bi, da bi bil pošten čevljar, tesar, ali kar že bodi, kakor pa tak neslan filozof, ali kako se pravi! — Pa pri vsem tem še burke vganja z mano, burke,

ta stari norec. Enkrat jih pripelje celo trúmo, — naj berž kosilo napravim — kar je nar boljšega pri hiši; kosilo! v predalu pa moke ne za ščipec ne zabele, da bi jo v oči vergel, ne derv naklanih. To mi je bilo pa vender preveč. Povem mu, kar mi pride hitro na misel; ko se pa še smeja, in še ne gre, zgrabim v jezi pominjak — ravno kravi sem bila napravila pijačo, zavihitim ga, ter ga zvernem nadinj in nad njegove tovariše — le kapljice ni ostalo v njem — vsak je imel svoj del! Pa saj si slišal praviti, ne, kako je bilo?

Dijog. O slišal, slišal! To je bilo takrat, ne, ko je dejal mož oblit mirno svojim učencem: Saj sem dejal, da pride ploha po gromu! Ksant. Laže se kakor tat; nič ni dejal. Tiho se je pobral, kakor tepen pes sè svojim kardelom!

(Lamproklej pridivja.)

Lampr. Mati! ali ni še večerje, tako sem že lačen, da se skozi mene vidi.

Ksant. Oj ti zgaga! Ves dan se klatiš okrog, to pa natanko veš, kedaj je večerjati čas — še neslanega kropa nisi zaslužil.

Lampr. Saj veliko boljega tudi ne bo. Krompir drevi in davi; zgancev ali pa kaše ni spregledati, meso, če pride vsake kvatre enkrat na mizo, ali pa še tega ne. Pri sosedu imajo nocoj kračo v ješpranji, da se človeku kar sline cede. O to je revščina, da ne take! Kaj pa več ne zaslužite vi in oče, da bi se vsaj človek enkrat pošteno najedel?

Ksant. Oj ti preglavica, — zdaj pa še take slišati! Le molči! tebi se bo še enkrat slaba godila (gre).

Dijog. Ti si pa prav priljuden fante; kakor je videti, iz tebe bó še kaj poštenega z božjo pomočjo.

Lampr. Kaj imaš pa ti tukaj govoriti, ti stari bosopetec! če ne molčiš — le varuj se!

Dijog. Takó le izreja svoje otroke slavni modri mož, ki zna tako lepo govoriti o izreji otročji. Hvali bogá, Dijogen, da nimaš žene in otrok!

Ksant. (sè skledo v rokah.)

Dijog. Zdaj mi bo pa iti: saj vidim, da ga ne pričakam.

Ksant. Morda vendar ne boš hodil zdaj, enkrat boš vendar zajel z nami; tak je, kakor kostanj!

Dijog. Lepo hvalo! nič se kaj rada ne gledava; samo dovoli, da prižgem svojo laterno, potlej pa grem počasi!

Ksant. Po pravici povedi, zakaj pa nosiš sabo po noči in po dnevi to staro laterno? tako da paglavci letajo po ulicah za tabo, in te zasmehujejo?

Dijog. Vidiš, ljuba Tipka! ti tega spet ne umeš — to ti je pre-visoko! Kaj bi bil Dijogen brez laterne? Kar sv. Peter brez ključev, sv. Juri brez modrosa, ali pa sv. Marjeta brez pošasti. Kadar in kjer se bo govorilo pozna leta o Dijogenu, ne bo so pozabila njegova laterna! Lahko noč! — (grede) Dijogen brez laterne!!

Boris Mirán.

Literarni pogovori.

I.

Veliko časa, in ne mirnega časa je preteklo, kar si bral na drugem mestu zadnje mojih »kritičnih pisem«. Ti jih imaš, kakor mi pišeš, pač še v dobrem spominu; ali se jih bodo pa tudi spominjali drugi bralci pokojnega Glasnika, tako da smem zopet začeti, kjer sem prenehal?

Glasnika ni več, njegov naslednik je »Zvon«. Tukaj se mi zdi ne le nar boljša prilžnost, ampak tudi moja sveta dolžnost, da posvetim nekoliko serčnih besed v hvaležen spomin možu, katerega življenje, pred kratkem tako nenadoma pretergano, je bilo vse posvečeno duševnemu, zlasti lepoznanškemu napredku slovenskega naroda.

Kakor bi ne mogel dolgo preživeti svojega nar ljubšega sina Glasnika, katerega je zderževal v nar slabših časih zè vso svojo močjo, šel je kmalo za njim. Bil je ranjki Janežič eden izmed tacih mož, kakoršinih nam je nar bolj potreba. Malo se je govorilo in pisalo o njem; niso ga slavili in mu kadili po časnikih, čitalnicah in gostilnicah; niso se mu pošiljale pohvalnice in zaupnice. Na tihem, skoraj pozabljen je delal v daljnem, nar bolj izpostavljenem, slovenstvu skoraj že izgubljenem mestu ne za dobiček, ne za slavo. Zadnje dni še je moral vžiti marsikatero grenko! Janežič nam je nar lepši izgled čistega, marljivega in poštenega rodoljuba; posnemajmo ga vsi.

Te besede morajo zadostovati na tem mestu; »življenje tirja svoje pravice«, tako svet peljá. . . . Le roi est mort, vive le roi!

Zdaj pa nekoliko »pro domo«. Pogovarjal se bom s tabo posihmal o raznih literarnih rečeh, kakor bo čas nanašal, vlastni hiši. V lastni hiši! komu bi se persi ne širile pri teh besedah! Tudi jaz, ne bom tajil, govorim s Horacijem: Hoc erat in votis! posebno pa zapeljiva je človeku ta misel tukaj na Dunaji, kjer stavijo in zidajo vsi vprek, kakor Izraelci vernivši se iz »babilonskega preseljevanja«.

Pa kam sem zašel! Moja hiša je le iz papirja; veter potegne čez noč, in prazno je zjutraj mesto, kjer je stala zvečer. Vender pa, dasi je nova hiša iz tako lahkega materijala, ni se postavljala tako lahkó; to vem nar bolje jaz in pa oni, ki so mi blagovoljno pomagali pri delu. Tautae molis erat!

Ali pa bo povšeči onim, za katere je postavljena? saj, da bi jo stavil zase, tega mi ne pripušča moje stanje. Na prvi pogled, tega se ne bojim, utegnila bi goditi marsikomu, le da se bo zdela morda temu ali onemu prenizka, preozka, prepohlevna. Ali kaj pa bo, ko jo bodo natanko ogledovali od blizo, ko se bodo ozirali od znotraj po njej; ali se jim bo zdela prav razdeljena, umetno razmerjena? Bode-li prebival v njej prijeten, gostoljuben duh, da porekó mimo gredoči: tukaj je dobro biti, tu notri stopimo, tu ostanimo?

Pa ne govoriva dalje v prilikah in podobah. Bil je čas, pa tedaj sem bil še mlajši; imel sem še več upanja, manj skušnj — bil je čas, ko

sem želel imeti svoj list, v katerem bi bil delal po svoji volji, pisal po svojem prepričanju, kjer bi bil mogel naravnost reči brez ovinkov: To je dobro, to slabo; to je lepo, to gerdo; to pa — smešno!

Tisti čas je minil; skusil in zvedel sem med tem marsikaj, česar bi ne želel več — pa žal-besede mi ne bo iz ust; zdaj imam več skušinj, pa manj veselja, nar manj pa upanja. Vender sem se lotil dela brez prepričanja; saj mi niste dali miru, posebno ti si me kaj pridno in občutljivo spodbadal in — zbadal. Naj bo; konec leta bova videla, kedo se je motil, ti, ali jaz.

Kak glas bo imel „Zvon“, to sem razložil že v „Vabilu“. Tukaj pristavljam le še toliko. „Zvon“ ne bo zvonček za otroke, ampak za odraščene ljudi, kakor je posebno mladina v viših šolah; tej pa je treba kazati sčasoma svet, kakoršini je in pa zraven, kakoršini bi moral biti. Kam pelje izreja, ki prikriva mladini resnico, ki ji ne daje nikdar priložnosti, da skuša sama ločevati dobro od slabega, in tako krepča svoje moralne moči, to je znano vsem pametnim ljudem. Brez spoznanja, brez prepričanja ni morale.

Kdor tega ne spoznava in pripoznava, s tem ni da bi govoril. Vem, kacic napadov se mi je nadejati in od kod. Če se bo govorilo omikano z meno; če se bo videlo, da ima mož ravno tisti blagi namen, da ga misli pa doseči po drugi poti: tedaj bom odgovarjal; če kaj dobrega svetuje, tudi poslušal, ako mogoče. Če se mi pa pride z natolcevanjem, podtikanjem, černenjem; če se govori zarobljeno in neotesano z menó: tedaj se bom pa znal vesti, kakor gre izobraženemu človeku. —

Še eno skrivno željo imam, katero mi je pa malo težko povedati naravnost. Žalosten je vsakemu pravemu rodoljubu, ki je zraven tudi ljudoljub, današnji čas pogled po naši domovini. Prepír, sovraštvo, psovanje in obrekovanje vse vprek! Na kateri strani pa je resnica? — Na naši! slišim vpiti na obeh straneh. Na kateri strani pa je bratovska ljubezen? Molčite? — pojte, sojeni ste! —

„Zvon“, da govorim zopet v podobi, ne bode klical na „sicilijanske večernice“ in „bartolomejske noči“, tudi ne bo ognuja naznjal ne toče odganjal; vabil bo, če ne ravno v cerkev, za to so drugi zvonovi, pa vender v neko svetišče, kjer kraljuje pokoj po trudu, mir po prepíru, ljubezen po sovraštvu; kjer se od vsih strani zbirajo, spoznavajo in navdušujejo in pač tudi radujejo sinovi ene matere, združeni v ljubezni do nje, v ljubezni do vsega človeštva. Morda privabi — in to je tista moja skrivna želja, znani, domači „Zvonov“ glas, kakor glas iz srečnih otročjih let, tudi katerega, ki je pozabil svojo mater, da se verne zopet v njeno naročje! —

Zloga imenuj se zvon,
Mir naj prvi poje don!

Slovenski glasnik.

Pod tem imenom bomo podajali kratek pregled vsega, kar se prikaže kolikaj znamenitega na polji slovanske literature in umetnosti. Danes zaradi pomanjkanja prostora le malo.

„**Mlada Srbadija**“ se imenuje list, katerega začne ob novem letu vsaki mesec po enkrat izdajati v Novem Sadu srbska omladina. Boril se boče pred vsm za obveljavo tistih načel, katera si je postavila močna stranka serbske omladine, za svobodo in za vresničenje jugoslovanske ideje pod vodstvom serbskega naroda. Celoletna naročnina znaša 5 gl.

„**Vienac pouci i zabave**.“ Pod tem imenom je začela pred enim letom ilirska matica v Zagrebu vsaki teden po enkrat na svitlo dajati hervaški lepoznavski list. Sme se reči, da je „Vienac“ v prvem letu svojega življenja pod vredništvom dobro znanega hervaškega literata g. Deželića prekosil vsa enaka početja na Jugu, bodi-si gledé vnanje oblike, bodi-si gledé notranjega obsega — se vé, da le z veliko denarno podporo ilirske matice. Slovencem, ki se želé v hervaškem jeziku izuriti, ne moremo priporočati boljšega berila, kakor je „Vienac“, v katerem se nahajajo spisi prvih hervaških literatov. Za celo leto velja 6 fl.

Želeti bi bilo, da bi tudi naša matica, lepoznavstvu, katero do zdaj skoro po polnem zanemarja, vsaj v svojem letopisu odločila spodobno mesto.

Poljski slikar Jan Matejko iz Krakave, čigar sloveči „Varšavski deržavni zbor l. 1771“ je avstrijski cesar pred dvemi leti na parliški razstavi kupil za 30,000 frankov, doveršil je letos drugo sliko iz poljske zgodovine pod imenom „Unia Lubelska,“ ki je bila te dni v novi umetniški hiši na Dunaji razstavljena. Izvedencev soglasna sodba pravi, da je Matejko posebno, kar se tiče kolorita in karakteristike umetnik prvega reda.

Kakor je navada po vseh večih mestih, kjer se nahaja kaj želje in hrepeneja po pravi omiki, tako se je to zimo tudi v Zagrehu združilo več znanih literatov, med katerimi beremo imena dra Dežmana, prof. Erjavca, prof. Markovića, odvetnika Perkoveca in mnogih drugih, ki o zimskih večerih gospodičinam in gospem brezplačno predavajo o naravoslovji, poeziji, estetiki, zgodovini in enacih predmetih, v katerih je potrebno vsakemu človeku, da se malo ogleda. In v Ljubljani, v sercu Slovenije? — Žive podobe, plesovi, besede, maskarade in igre kakor: Servus Petelinček, Svitoslav Zajček i. t. d. so ob svojem času res prav prijetne igrače, s katerimi pa pravega ženstva ne bomo ni pridobivali, ni ogrevali.

Kakor se čuje, boče vlada po dolgih prošnjah in tirjatvah osnovala na graški univerzi stolico za slovanske jezike. Ako se to zgodi, pričakujemo, da pride na to častno mesto naš učeni rojak, g. dr. K r e k, ki že zdaj na graški univerzi uči staro slovenščino. Pr. L.

Naznanilo.

Na „Zvon“ se naroča s 3 gold. za celo leto, z 1 gold. 50 kr. za pol. leta, ali pa z 1 gold. na 3 mesece pri vredniku.

Prvi list se pošilja na ogled.

Listnica. Tiste gospode, ki so nam poslali kaj v pregled, prosimo, naj poterpé do prihodnjega lista.

Gosp. Dr. C—n—u v St. Peterburgu. Vaš dopis, že stavljen, se je moral preložiti na prihodnji list. Serčen pozdrav!